

Αφηγήσεις μοναξιάς

Σάββας Πατσαλίδης

Χρόνια τώρα έχω την ίδια απορία: Γιατί οι Ελληνίδες δραματικές συγγραφείς δεν γράφουν έργα για τη “γυναίκα”; Ή, όταν γράφουν, δεν έχουν να πουν κάτι διαφορετικό απ' αυτό που θα έλεγε ένας άνδρας δημιουργός; Θα μου πείτε, μα υπάρχει γυναικεία και ανδρική εκδοχή των πραγμάτων; Η λογοτεχνία δεν είναι “μία”;

Ασφαλώς και δεν υποστηρίζω την άποψη που προβάλλεται συχνά από πολλούς θεωρητικούς κύκλους ότι η λογοτεχνική γραφή είναι δέσμια των δεδομένων του φύλου. Από την άλλη, όμως, πιστεύω πως το κάθε φύλο είναι σε πλεονεκτικότερη θέση να μιλήσει για ορισμένα πράγματα που το αφορούν άμεσα, προωθώντας παράλληλα και τους ανάλογους αναπαραστατικούς κώδικες που τα εκφράζουν. Είμαι βέβαιος πως, εάν, λόγου χάρη, είχαμε απέναντι στη γραφή του (πατριαρχικού) Ίψεν ή του (μισογύνη) Στρίντμπεργκ και μια συγγραφέα με τη δική της σκηνική πρόταση για τις σχέσεις των ζευγαριών ή απέναντι από τις αυτοκτονικές θηλυκές φιγούρες του Ξενόπουλου μια γυναικεία εκδοχή της Στέλλας Βιολάντη ή της Φωτεινής, σίγουρα θα υπήρχε και μια πιο σφαιρική και ισορροπημένη εικόνα των πραγμάτων.

Τώρα, γιατί τα λέω αυτά; Με αφορμή ένα τρίπτυχο μονολόγων για τη γυναίκα, με τον τίτλο **“Το σπίτι με τα δώρα”**, γραμμένο από τους αδερφούς Αντώνη και Κωνσταντίνο Κούφαρη (πρώτο Κρατικό Βραβείο 2001), που φιλοξενήθηκε για λίγες μόνο παραστάσεις στο εδώ και χρόνια θεατρικά παροπλισμένο Βαφοπούλειο, προερχόμενο από την Αθήνα (Θέατρο Σημείο). Πρόκειται για μια ευαίσθητη εικονοποίηση του εσωτερικού κόσμου τριών γυναικών, τριών διαλυμένων “εγώ”, τριών περιφερόμενων σωμάτων με τα αποθηκευμένα δράματα, τις ευδιάκριτες πληγές και τις ανείπωτες αγωνίες.

Μια τριπλή αφήγηση εγκλωβισμένη σ' ένα απροσδιόριστο δωμάτιο κατάμεστο από τα ψυχικά και σωματικά θραύσματα μιας Ελένης, μιας Βασιλικής και μιας Ιωάννας, πλασμάτων που κουβαλούν στις πλάτες τους “άλλες” ιστορίες, τις οποίες οι συγγραφείς φέρνουν κάτω από το φως των προβολέων, χωρίς να πέσουν στην παγίδα των εύκολων συναισθηματισμών και της φτηνής συνθηματολογίας. Με καλά κρατήματα και σωστούς χειρισμούς της απόστασής τους από το αντικείμενο της

αφήγησής τους, συνθέτουν και αποσυνθέτουν το παζλ της ζωής που πηγαινοέρχεται ακατάπαυστα ανάμεσα στο άγριο και το τρυφερό, το ανθρώπινο και το απάνθρωπο, το άδικο και το δίκιο, το αρσενικό και το θηλυκό. Ο λόγος τους ρέων, καθημερινός και συνάμα λυρικός, φορτωμένος με εικόνες της ψυχής και του νου, κατεβάζει στην πλατεία τρεις ιστορίες της διπλανής πόρτας που δεν ανοίγει ποτέ.

Ο σκηνοθέτης της παράστασης, Νίκος Διαμαντής δικαίωσε και με το παραπάνω, τη γραφή των συγγραφέων. Δεν άφησε να του ξεφύγουν τα πράγματα. Ισορρόπησε τον λόγο και το συναίσθημα, το συναίσθημα με την κίνηση, την κίνηση με τη μουσικότητα, το αρσενικό με το θηλυκό. Βρήκε τις πυρηνικές σκηνές κάθε μονολόγου και έκτισε πάνω σ' αυτές, κρατώντας έτσι τους στόχους του ξεκάθαρους, χωρίς φλυαρίες και ρυθμικά κενά.

Οι ηθοποιοί της διανομής εντόπισαν τις ανάσες του έργου και όδευσαν προς ουσιαστικές ερμηνείες, με πλέον “κυτταρική” στο παίξιμο την Ι. Μακρή, η οποία χάραξε ανάγλυφα ένα γυναικείο ποτρέτο που μένει στη μνήμη. Ένταση και πάθος κατέβασε στην πλατεία η Τζ. Σκαρλάτου. Άνετος παρτενέρ ο νεαρός Τ. Πυργιέρης, στο επαγγελματικό του ντεμπούτο. Πλούσιο σε ρυθμούς (ψυχής) και σε εναλλαγές το ζευγάρι Α. Ρεμούνδου και Α. Λυκουρίνα. Με συνεχείς αλληλοκαλύψεις κατάφεραν να αναδείξουν κρυμμένες διαστάσεις του χαρακτήρα.

Την ίδια στιγμή ένας άλλος (γυναικείος, αυτή τη φορά) μονόλογος, πάλι για τη μοναξιά —ο “**Κλόουν**”, της γνωστής ποιήτριας Μαρίας Λαϊνά— στεγάστηκε (τρόπος του λέγειν) για λίγες παραστάσεις στο φουαγέ του Βασιλικού, κάπου ανάμεσα στις τεράστιες σκάλες με τις απαστράπτουσες επιφάνειες που οδηγούν στο μπαρ του θεάτρου. Εκεί, λοιπόν, η πολύ σπουδαία ηθοποιός Μαρία Κατσανδρή αγωνίστηκε να δώσει ζωή σε μια φιγούρα που δουλειά της είναι να κάνει τους ανθρώπους να γελάνε με τις “άλλες” παραμυθίες της, μια φιγούρα που είναι διαρκώς κάτι “άλλο” και “πάντοτε αλλού”, άπιαστη και απροσδιόριστη —όπως το θέατρο.

Χωρίς καμώματα και ξιपाσιές, υπερβολές και ευκολίες, άγγιξε το βάθος αυτού του υποκρινόμενου και επιφανειακά ευτυχισμένου όγκου, εκεί ακριβώς όπου το γέλιο συναντά την πίκρα, η συντροφικότητα την απόλυτη μοναξιά, το θέατρο της τέχνης την τέχνη της ζωής και κατάφερε να λειτουργήσει ως πηγή θερμότητας κόντρα στην παγωμάρα και την αντιθετρικότητα που εξέπεμπε το ακριβό μάρμαρο του “βασιλικού” φουαγέ.

Σπαρακτικοί μονόλογοι μοναξιάς και τέχνης .

Αγγελιοφόρος της Κυριακής

4 Απριλίου 2004